

УДК 378.6.046-021.68

Мій шлях у післядипломній освіті

О. Конопацька,

методистка лабораторії методичного забезпечення,
викладачка кафедри педагогіки й андрагогіки,
комунальний заклад «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

е

Серпень 1978 року ...

Багато щасливих моментів, подій відбувалося в стінах інституту з того часу.

Працівники нашого інституту засівали ниву педагогічної Житомирщини зернами доброго, світлого, вічного. Серед них – Зосим Федорович Павленко, директор Житомирського обласного інституту підвищення кваліфікації, Ганна Яківна Любашенко, заступник директора з навчально-методичної роботи, В. М. Трохименко, ректор інституту, І. І. Якухно, ректор інституту, З. О. Черниш, проректор з навчально-методичної роботи, і цей перелік можна продовжувати.

У серпні 1978 року в Житомирський інститут підвищення кваліфікації одночасно прийшли працювати 15 педагогів різних спеціальностей: Людмила Ткаченко, Іван Лисогор, Надія Колосівська, Олександр Никаноров, Володимир Широкін, Микола Скалозуб, Олена Конопацька та інші.

Значний вклад у підготовку і становлення наших працівників як методистів вніс З. Ф. Павленко. Адже посада методиста дуже відповідальна і творча – здійснювати науково-методичний супровід педагогічних працівників з певної галузі. Він був Професіоналом з великої літери.

Зосим Федорович запам'ятовується мені як прекрасна людина, зразковий керівник, професійний педагог, порадник, який усе своє життя присвятив підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів Житомирщини. Він був добрим наставником, надзвичайно творчою, активною, цілеспрямованою особистістю і позитивно вплинув особисто на моє становлення як методиста.

Зокрема, навчав як вивчати роботу вчителя, директора, заступників директора з навчальної та виховної роботи інтернатних закладів, писати довідки, вивчати та узагальнювати перспективний досвід роботи, проводити майстер-класи, обласні семінари, семінари-практикуми, конференції тощо. Моє життя в стінах інституту є дуже цікавим і насиченим. Нові знайомства, нове оточення, новий ритм і в подальшому нові спогади...

Так полинули роки роботи в інституті. Згадую свій перший виїзд у Баранівський район на серпневу конференцію, першу довідку, яку я тоді писала під його керівництвом З. Ф. Павленка.

Моє життя, без винятку, переповнене яскравими подіями, позитивними емоціями після чергових проведених курсів підвищення кваліфікації, майстер-класів, вебінарів, семінарів, круглих столів, тренінгів тощо для педагогічних працівників закладів спеціальної освіти, вчителів-логопедів закладів загальної середньої освіти, спеціальних шкіл, медичних установ та дошкільних закладів освіти.

Розуміння того, що я потрібна, що мені вдалося закласти в душі педагогів щось нове, що вони отримали новий досвід, враження, стимул до професійного розвитку – приносило мені задоволення і спонукало бажання робити більше.

У 80-х роках відбулася реорганізація інтернатних закладів. Частину закрили, а в цих приміщеннях відкрили нові типи закладів. Так, у місті Бердичеві на місці дитячого будинку для дітей дошкільного віку відкрили Бердичівську спеціальну школу-інтернат для дітей-сиріт (дир. В. О. Гнатюк). На місці Любарської загальноосвітньої школи-інтернату відкрили Любарську спеціальну школу інтернат (дир. В. І. Прокопенко). У цих закладах не було вчителів-дефектологів, а в діючих їх були одиниці.

Потрібно було виїжджати в ці заклади і надавати методичну допомогу.

З метою вивчення роботи педколективу Бердичівської спеціальної школи для дітей-сиріт З. Ф. Павленко виїжджав зі мною, вивчав одні предмети, я – інші. Потім навчав писати довідку. Разом підбивали підсумки.

Така ж підготовка проводилася до участі у серпневих нарадах, також він керував підготовкою до проведення всеукраїнських конференцій педагогічних працівників спеціальних закладів освіти України.

Зосим Федорович прищепив інтерес до науково-методичної роботи з кадрами, і хоча були пропозиції очолювати спеціальні заклади освіти, працювати в управлінні освіти обласної державної адміністрації, своє життя я присвятила цій благородній справі методиста.

Провівши аналіз кадрів педагогів Житомирщини, які навчали учнів з особливими освітніми потребами, я помітила, що в цих закладах приблизно 25% освітян мають вищу дефектологічну освіту. Тому мною спільно з Житомирським обласним педагогічним товариством на базі нашого закладу був організований Університет дефектологічних знань з підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів інтернатних закладів області, який мав у своєму складі три факультети: олігофренопедагогіки, сурдопедагогіки та для батьків.

До читання лекцій були залучені відомі вітчизняні науковці-дефектологи: І. Г. Єременко, А. І. Селецький, М. В. Рождественська, Т. К. Ульянова, В. І. Басюра, В. Є. Турчинська, В. І. Бондар, Л. С. Стожок, В. І. Шиша, Г. М. Мерсіянова, Л. С. Вавіна, В. В. Засенко, Р. Якубовська, К. В. Луцько, І. П. Колесник та інші. Висока інформаційна насиченість змісту лекцій, їхнє практичне спрямування сприяли безперервному фаховому вдосконаленню, підвищенню компетентності та професійної майстерності, розвитку творчого

потенціалу кожного керівника та педагогічного працівника спеціального закладу освіти області.

Успішно працювали обласні семінари-практикуми для вчителів початкових класів інтернатних закладів з теми «Використання інноваційних технологій за методикою С. Н. Лисенкової», які проводилися на базі цих закладів за участю відомих науковців Тетяни Ульянової та Валентини Басюри (Київський педагогічний інститут імені М. Горького). З ними також були проведені засідання обласних методичних об'єднань для вчителів української мови та літератури, математики з різних тем впровадження сучасних технологій в спеціальній школі.

Цікаво проходили майстер-класи для вчителів початкових класів, учителів історії, географії, біології, трудового навчання та соціально-побутової орієнтації області.

Активно працювала школа молодого заступника директора з навчально-виховної роботи спеціальних шкіл з теми «Аспекти проведення сучасного уроку». На цих засіданнях знайомили новопризначених заступників з сучасними педагогічними технологіями, готували їх до інноваційної діяльності та фахового росту.

В області практикувалися також виїзні засідання кафедр цього інституту. Зокрема, олігофренопедагогіки (зав. кафедри В. Є. Турчинська), сурдопедагогіки (зав. кафедри Н. Ф. Засенко), а також лабораторії сурдопедагогіки Інституту педагогіки України (зав. лабораторії К. В. Луцько).

Науковці виїжджали у спеціальні заклади області, відвідували уроки, а потім проводилися теплі зустрічі з педагогічними колективами. Це були незабутні дні для педагогів.

Часті зустрічі на обласних семінарах були з керівниками цих закладів з Валентиною Турчинською, завідувачкою кафедри олігофренопедагогіки.

Розбудова сучасної національної системи освіти пов'язана з пошуками і впровадженнями нових педагогічних підходів в корекційній роботі з учнями з особливими освітніми потребами. У 70-х роках минулого століття вважалося, що в учнів з особливими освітніми потребами відсутні творчі задатки. Ці задатки як порох і щоб їх запалити, потрібна іскра».

Я помітила, що чим досконаліші методи викладання, тим більш активні на уроці самі учні: їх думки, здібності, уявлення, тим реальніша потреба продовження пізнавальної діяльності в позакласній роботі: гуртках, заняттях за інтересами тощо. Для цього, щоб розвинути в учнів з ООП творчі здібності з певних видів діяльності, необхідно приділити увагу навчанню педагогів, зокрема з питань оволодіння ними нетрадиційними техніками малювання, вишивкою, різьбою по дереву. Для цього проводилося навчання педагогів на курсах підвищення кваліфікації, семінарах-практикумах тощо.

Заслуговують на увагу семінари-практикуми для вчителів трудового навчання. В стінах інституту майстри народної творчості М. Г. Соломченко (різьба по дереву), Микола Миколайович і Галина Дмитрівна Марценюки (художня вишивка) навчали педагогів теорії та техніки вишивки, різьби по

дереву. Основна увага народних митців була спрямована на вивчення вчителями символів Полісся і перенесення їх на вироби: українські рушники, сорочки, скатертини, серветки, різноманітні вироби з дерева. Потім у спеціальних закладах учителі трудового навчання вчили учнів з особливими освітніми потребами технік вишивки та різьби по дереву. Після цього були проведені обласні конкурси з декоративно-ужиткового мистецтва учнівських робіт. В Українському домі в м. Києві до Дня захисту дітей Міністерство освіти і науки організовувало протягом декількох років всеукраїнські конкурси з декоративно-ужиткового мистецтва для учнів спеціальних закладів освіти. Дитячі роботи закладів Житомирської області членами журі були визнані одними з найкращих. За роботи учні отримали дипломи та подарунки.

Для того, щоб учні з ООП могли оволодіти вокалом, народними та спортивними танцями, треба було навчити самих педагогів закладів спецосвіти. Для цього на базі Житомирської міської школи хореографічного мистецтва «Сонечко» Житомирського центру творчості дітей і молоді організовувалися практичні семінари для навчання вчителів музики. Інститут післядипломної педагогічної освіти сім років співпрацював з головним режисером Житомирського театру ляльок Людмилою Онищенко. На базі театру організовували навчання талановитих педагогів, які створили в своїх закладах лялькові театри. Протягом багатьох років проводилися обласні конкурси серед учнів з ООП, де журі оцінювали професійність гри в спектаклях. Високий рівень гри показали учні Житомирської спеціальної школи (худ. кер. Т. М. Барановська). Двох учнів цього навчального закладу артисти театру ляльок навіть брали акторами на гастролі. В інституті також був організований семінар-практикум зі створення театральних гуртків. З нами декілька років співпрацював головний режисер Житомирського драматичного театру Віталій Толок, який проводив навчання педагогів і дітей в стінах інституту. Високий рівень гри показали учні Житомирської спеціальної школи № 1 під час обласного конкурсу (худ. кер. Леонід Харшан).

Творчі здібності учнів з ООП було досліджено і в технічній творчості. Для цього на базі Обласного центру технічної творчості проведено серію практичних занять з учителями трудового навчання спеціальних закладів освіти, а потім під час змагань учні показали досить гарні результати.

На той час діяльність та функції інституту були набагато ширші. Завдяки Василю Федоровичу Осипчуку, начальнику обласного управління освіти, була налагоджена тісна співпраця з обласним управлінням освіти. Методисти спільно з управліннями виїжджали вивчати стан освітньої діяльності в райони області. Кожен методист зі свого предмета вивчав роботу вчителя, надавав методичну допомогу, а потім проводили загальну нараду, на якій виступав кожний працівник інституту з методичними рекомендаціями щодо поліпшення освітньої діяльності у навчальних закладах району.

Сьогодні вчителі вимогливі, спонукають нас, методистів, до творчості, знаходять більш досконалі сучасні корекційні методи і прийоми з практичної реалізації Держаних стандартів початкової школи, середньої та старшої школи,

Концепції «Нова українська школа», професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради став осередком освітянської науки не тільки в області, а й в Україні.

Якість освіти – важлива тема в нашому закладі. На всеукраїнських науково-практичних конференціях (ініціатором яких є наш інститут), круглих столах, тренінгах, стартапах намагаюся брати активну участь і впроваджувати все нове в спеціальній педагогіці і логопедії.

Тому з метою підвищення теоретичної, науково-методичної та професійної перепідготовки педагогічних працівників спрямовую науково-методичну роботу в закладах спеціальної освіти над вирішення таких завдань:

- удосконалення змісту науково-методичної роботи, підвищення якості освіти шляхом оновлення змісту, форм і методів навчання та виховання учнів з особливими освітніми потребами;

- упровадження компетентнісного підходу, програм допрофільної підготовки та профільного навчання з різних профілів трудового навчання, забезпечення учням з інтелектуальними порушення миможливості чіткого визначення у виборі профілю та організація їх якісної освітньої підготовки до навчання в професійних центрах після закінчення спеціальної школи;

- створення вчителями авторських програм і проєктів, які доповнюють зміст профільного навчання, вдосконалюють систему виховної роботи.

Протягом семи років під керівництвом кандидата педагогічних наук І. Г. Єрмакова у спеціальних закладах області проводилося дослідження з теми «Впровадження проєктних технологій в освітній процес спеціальних закладів освіти». В результаті було підготовлено більше чотирьохсот учнівських, методичних та управлінських проєктів. Результати були представлені на всеукраїнських конференціях, які проводилися в Інституті модернізації змісту освіти і оформлені в науково-методичних посібниках.

Стали популярною формою дистанційного інтерактивного навчання вебінари, які дозволяють проводити онлайн-презентації, спільно працювати з документами і додатками, синхронно переглядати сайти, відеофайли і зображення. Для цього кожного року проводяться вебінари з актуальних тем для вчителів-логопедів, педагогічних працівників спеціальних шкіл з участю видатних вітчизняних науковців: Ю. В. Рібцун, Н. В. Чередніченко, І. В. Недозим, О. В. Козинця, Н. П. Кравець та інші.

При нашому інституті працює обласна творча група педагогічних працівників спеціальних шкіл області (наук. керівник канд. пед. наук Н. П. Кравець) з підготовки авторських програм і посібників. Творчо працюючі педагоги вже підготували авторські програми та навчально-методичні посібники з різних предметів.

У вирішенні проблем корекції, реабілітації та соціальної адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку важливу роль в умовах

сьогодення відіграють засоби адаптивного фізичного виховання учнів з інтелектуальними порушеннями.

З цією метою в області з 1991 році очолюю громадську спортивну організацію Житомирський обласний підрозділ Спеціальної Олімпіади України (СОУ). Завданнями якої є: вдосконалення спортивної майстерності, соціальної та психологічної адаптації, поліпшення навчально-тренувальної роботи з СОУ у спеціальних школах області, а також популяризації різних видів спорту серед учнів з інтелектуальними порушеннями.

Відповідно до всеукраїнського та обласного календаря Спеціальної Олімпіади України в області проводяться обласні змагання з бадмінтону, настільного тенісу, футболу, баскетболу, легкої атлетики, велоспорту, пауерліфтингу, флорболу. Переможці обласних змагань беруть участь у всеукраїнських та міжнародних змаганнях. Більше ста медалей міжнародного рівня одержали спортсмени нашої області.

З 05–18 березня 2025 року збірна команда дівчат з Житомирської, Кмитівської спеціальних шкіл та Львівської області (флорбол) та двоє учнів з КНЗ «Кмитівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Житомирської обласної ради (лижні гонки) візьмуть участь у Всесвітніх Зимових іграх Спеціальних Олімпіад у м. Турін (Італія) (Special Olympics World Winter Games

Адаптивне фізичне виховання дозволяє дітям стати більш впевненими у собі, своїх рухах, сприяє їхньому фізичному, інтелектуальному та емоційному розвитку.

За період роботи в інституті хороших спогадів багато.

Із кожним роком ми все більше помічаємо, наскільки швидко плине час, як змінюється життя.

Насамперед це стосується результатів проведення курсів підвищення кваліфікації, адже саме процес набуття нових знань слухачами та взаємини учасників навчання – це найбільш важливі аспекти, які й формують якість освіти країни. Зробити всі процеси в закладах освіти в Житомирській області ефективними й такими, що сприяють навчанню – у цьому полягає основне завдання освітнього процесу закладу.

Спогади – це скарби. Такий скарб залишиться у моєму серці. Заклад подарував мені мотивацію і міцну віру в те, що мрії здійснюються. Це незабутні і щасливі спогади, які залишаться у моєму серці назавжди.

Інститут – це дух, пам'ять, традиції, наступність поколінь для тих працівників, які раніше працювали та трудяться понині.

За 85-річну історію нашого закладу змінилося багато працівників. Були висловлені слова подяки найстаршим, найдосвідченішим викладачам та методистам, які створили, передавали і передають кращі освітянські традиції колективу.

Вважаю, що мені пощастило працювати в цьому колективі.
